

Prekenverkstedet

<http://www.israelsmisjonen.no/ressurser/materiell/prekenverksted>

4. Søndag i adventstiden – Søndag 18. desember 2022

Preiketekst: Luk 1,46-55

Lesetekst I: Rut 4,13-17

Lesetekst II: Rom 15,8-13

Lovprisning til miskunnhetens Gud

To ydmyke kvinner

I historien om Marias møte med Elisabeth, maler Lukas et nesten uforglemmelig bilde for oss, av møtet mellom to ydmyke kvinner hvis sønner skulle få en svært viktig rolle i Guds frelsesplan.

Det er sannsynligvis kort tid siden Maria fikk den store og overraskende beskjeden: «*Se, du skal bli med barn og føde en sønn, og du skal gi ham navnet Jesus. Han skal være stor og kalles Den Høyestes Sønn. Gud Herren skal gi ham hans far Davids trone*» (Luk 1,31-32). Hennes svar var å ydmykt overgi seg til Gud som hans villige «*tjenestekvinne*» (Luk 1,37). (Ordet som er brukt var den laveste status man kunne ha). Hun hadde i tillegg fått beskjed om at hennes slektning, Elisabeth, også ventet en sønn og allerede nå var i sjetten måned.

Da Maria nå trodde Gabriels budskap, ønsket hun å treffe Elisabeth slik at de kunne glede seg sammen. (Glede er et fremtredende tema i denne historien. Elisabeth's glede, Maria's glede og til og med den ufødte Johannes' glede. Luk 1,44). Maria brukte trolig tre eller fire dager for å komme seg fra Nasaret til fjellbygdene i Juda. Hun må ha vært ivrig etter å besøke Elisabeth og ansett dette besøket som svært viktig, siden Lukas peker på at hun «*skyndte seg opp i fjellbygdene, til den byen i Juda*» hvor Elisabeth bodde (Luk 1,39).

Elisabeth var klar over at Gud ikke skyldte henne noe og det er tydelig at hun følte seg beæret over å ha fått slik favør. Denne ydmyke holdningen kommer til syne når hun, overrasket over Marias besøk, ropte ut: «*Hvordan kan det skje at min Herres mor kommer til meg?*». Slik maler Lukas denne foranledningen til Marias lovsang.

Overveldet av Guds store gjerninger

Marias lovsang kalles liturgisk for *Magnificat* (*opphøye*), etter begynnelsen på den latinske teksten av Marias lovsang. Den har nettopp dette hovedfokus: Å opphøye Gud for hans store gjerninger. Maria er tydelig overveldet over Guds nåde og Guds veldige gjerninger, og bruker uttrykket «*han gjorde*», «*han har*», «*hans miskunn*», «*han mett*» i nesten hver strofe i lovsangen. Lovprisningen begynner med å vektlegge det som Gud hadde gjort mot Maria personlig, og så utvides den til å bli universell og omfatter Guds miskunnhet over alle de små,

fattige, og over «*dem som frykter ham*». Til slutt understrekes Guds godhet og miskunnhet over Israelsfolket ved at Gud oppfyller sitt løfte til Abraham.

Lovprisning for Guds miskunn over Maria (v. 46-49)

Maria hadde trolig gjort noe som mange jøder gjorde på denne tiden, nemlig å memorere skriftene. I Marias lovsang hører vi flere ekko fra salmene, og vi ser mange likhetstrekk med Hannas lovprisning, den som hun brakte da hun hadde fått sin etterlengtede sønn, Samuel, og gitt ham til Herren. Som kristne har vi kanskje noe å lære av Maria på dette området: Jo mer vi tar til oss av Skriften, blir kjent med Bibelen og lærer den utenat, jo mer vil vi oppdage at Guds ord blir «levende» for oss og blir en del av våre bønner og lovprisning.

Akkurat som Hanna, lovpriser Maria Gud fordi han er den som opphøyer de små, de ydmyke og de fattige. Dette kommer tydelig frem først og fremst i måten Gud har løftet opp Maria. Hennes indre er fylt av takk til ham som har sett til en slik fattig, ring tjenerinne. Når Maria bruker begrepet «*ringhet*» eller «*fattigdom*» så kan vi trolig se det både som en holdning, og som en objektiv tilstand. Maria hadde en posisjon av fattigdom og ringhet i samfunnet. På den endre siden viser hun også en holdning av «*ringhet*» eller «*fattigdom*» som er det motsatte av dem «*som bar hovmodstanker*» (v. 51).

Med henblikk på Guds gjerning i henne, sier Maria at alle slekter skal fra nå av se at hun er velsignet og prise henne salig. Ikke på grunn av en spesiell kvalitet hos Maria, men på grunn av barnet som hun bærer. Gud hadde gjort «*store ting*» for Maria, idet Den Hellige Ånd kom over henne, og Den Høyestes kraft overskygget henne slik at Guds sønn ble unnfanget i Maria. Han som i sin jordiske tjeneste ville utløse hendelsene beskrevet i Lukas 1,51–55.

Lovprisning for Guds miskunn over de gudfryktige, de ringe og de ydmyke. (v. 51-53)

I Marias lovsang finner vi et tema som Lukas vektlegger mer enn de andre evangelistene: At Herren er den som ser stort på det som mennesker regner for ubetydelig. Herren reverserer verdens verdssystem. Lukas skildrer Jesus som den mann som bevisst går ut for å ære dem som var foraktet i verden, som bevisst ble venn med de venneløse og som inkluderte de undertrykte og utestengte (Luk 4,18. 5,31-32. 15,1-2. 19,5).

Maria lovpriser Herren for at han er den som snur alt på hodet: De svake blir opphøyet, de mektige herskere blir kastet ned fra tronen, de lave og ydmyke blir løftet opp, de rike blir fattige og de sultne blir mette. Når Maria kontrasterer herskerne og de lave (v. 52), de sultne og rike (v. 53), så er det trolig ikke først og fremst en politisk og økonomisk kontrast, men en kontrast vi finner gjennom hele Skriften, som handler om at Guds miskunn virker stikk i strid med tankene i dette verdenssystemet. Gud står de stolte imot mens de ydmyke finner nåde.

Lovprisning for Guds miskunn ved oppfyllelsen av løftene til Israel (v. 54-55)

Mot slutten av Marias sang, er lovprisningen rettet mot Gud som oppfyller løftene. Selv om begrepet «*oppfylle*» ikke er nevnt, er ordene til Maria så gjennomsyret av Det gamle testamentet og forteller oss at Gud holder sine paktsløfter i og med hans Sønnns komme til jorden. Han husker sin pakt med Israel og holder løftet som han «*lovet våre fedre, Abraham og hans ætt*» (v. 55). Det samme temaet finner vi senere i Sakarjas lovprisning (Luk 1,68–79). Ja, i hans lovsang synes oppfyllelsen av Guds løfter å være selve hovedtemaet. Disse så altså på Jesu fødsel som selve oppfyllelsen av løftene til Israel. Jesu fødsel skjedde ikke i et vakuum, men fant sted etter mange løfter og profetier opp gjennom århundrene (1 Mos 3,15. 12,1-3.

49,8-10. 4 Mos 24,17. 5 Mos. 18,15. Sal 72,11-17. Jes 91-4 og 42,1). Nå skulle disse løftene til fedrene endelig få sin oppfyllelse og den lange ventetiden skulle være over. Løftet som var gitt til Abraham, Isak og Jakob kommer nå inn i verden. Som Paulus sier: «*I tidens fylde sendte Gud sin sønn*».

I denne julehøytiden vi går inn i, kan vi takke Gud, slik Maria gjorde, for at han er trofast mot sine løfter. Vi kan lovprise Herren for at han har handlet slik gjennom historien at løftene om Messias har blitt hørt helt fra tidenes begynnelse, og brakt håp og lengsel til hans folk. Vi kan også huske på jødene i dag som ikke kjenner Jesus, men som leser disse løftene og profetiene i GT (Tanákh). Be om at de må få en lengsel etter Messias og at de må begynne å stille spørsmål om ikke denne Jesus fra Nasaret kan være ham som Gud hadde lovet skulle komme.

Maria Kragelund Lura

Misjonsrådgiver – Den Norske Israelsmisjon

maria@israelsmisjonen.no